

Manifest odolnosti

26.6.2026 - Martin Vlachynský | INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz

Najskôr prišiel Covid. Sotva sa set stačil nadýchnuť, nasledoval ruský útok na Ukrajinu. Ten ani omylom neskončil a zrazu vojna s Iránom. Každá z týchto udalostí mala byť rozbuškou ekonomickej katastrofy.

Ekonomovia, analytici a médiá na začiatku marca varovali pred „väčšou globálnou krízou, ako keby sa spojili ropná kríza zo 70. rokov a dôsledky vojny na Ukrajine.“ Riaditeľ Medzinárodnej energetickej agentúry sa v apríli obával, že „v Európe nám zostáva asi tak šesť týždňov zásob leteckého paliva.“ Bezpečnostný odborník Robert Pape z University of Chicago tvrdil, že ak sa vojna bude naťahovať, „môžeme čeliť nedostatku VŠETKÉHO... nielen paliva, ale aj potravín, materiálov a kľúčových priemyselných surovín.“

Nechápme sa zle. Vplyv Covidu, Ruska aj Hormúzu sa zapíše do ekonomickej histórie. Netreba študovať štatistiky, stačí sa pozrieť na totémy čerpacích staníc, či cenník stavebnín. No po troch mesiacoch môžeme zároveň napísať, že globálna katastrofa ani pri iránskej vojne nenastala. Ceny ropy, hnojív či leteckého paliva vyskočili, ale väčšinou nedosiahli historické rekordy ani v nominále, nieto ešte v reálnom (inflačne upravenom) vyjadrení. Ak nastali fyzické nedostatky, boli buď veľmi krátkodobé, alebo vyvolané chybnou politikou – ako v prípade slovenských čerpacích staníc prídellovým systémom. Prečo sa apokalypsa nekonala?

Pretože cenový systém ako geniálny komunikačný nástroj. Vysoká cena ropy nikomu nemusí vysvetľovať, prečo má šetriť — povie to za ňu sama. Milióny rozhodnutí spontánne zladia bez toho, aby ich ktokoľvek riadil. Presne to sme videli počas Covidu aj počas vojnových šokov. Podnikatelia ani spotrebiteľia sa nepýtali vlády, čo majú robiť. Už v momente dopadu prvej rakety začalo 8 miliárd spotrebiteľov a milióny podnikateľov meniť svoje rozhodnutia v reálnom čase. Prekresľovali sa dodávateľské reťazce, menili sa postupy, vytvárali a rozpúšťali zásoby.

Krízy totiž neotvárajú len problémy — otvárajú aj okná príležitostí pre tých, ktorí ich včas zazrú. Dnešná doba je v tomto zmysle manifestom odolnosti globálnej ekonomiky a dôvodom na optimistické nazeranie na budúcnosť. Ukazuje sa, že ľudia sú dobrí vo vymýšľaní problémov, ale rovnako dobrí aj v ich riešení.

HN, 6.6.2026

<https://iness.sk/manifest-odolnosti>